

AWTI'S BELEIDSMIX-MATRIX, GEBASEERD OP HET TRANSMISSIE-MODEL

Onze samenleving staat voor ingrijpende veranderingen. Of het nu gaat om de energietransitie, de omslag naar duurzame landbouw, circulaire economie, herstel van biodiversiteit, toekomstbestendige zorg of infrastructuur – overall zijn fundamentele systeemveranderingen nodig. Zulke transitie zijn urgent én complex. Ze raken meerdere sectoren en actoren, kennen verschillende fasen en stellen daarmee nieuwe eisen aan beleid.

“Het TransMissie-model helpt ons om grip te krijgen op de logica en dynamiek van transitie. We hebben TransMissie gekozen als basis voor de beleidsmatrix omdat het overzicht biedt, onderscheid maakt tussen fasen en duidelijk maakt wie wanneer aan zet is. Dat is precies wat beleidsmakers nodig hebben.” zegt Annelieke van der Giessen, senior raadsmedewerker en plaatsvervangend directeur AWTI en opsteller van de transitie handreiking en beleidsmix matrix

De beleidsmix-matrix geeft een helder overzicht van beleidsinstrumenten gekoppeld aan de transitiefasen en sleutelprocessen uit het TransMissie-model. Daarmee ontstaat een structuur waarmee beleidsmakers transitie gericht kunnen begeleiden – van het stimuleren van innovatie tot het opschalen van nieuwe oplossingen en het afbouwen van het oude systeem.

Dr. Matthijs Janssen van het Copernicus Instituut en coauteur van TransMissie voert veel beleidsevaluaties uit en zegt *“Transitieperspectieven zijn er genoeg, maar hoe weet je nu welke beleidsacties relevant zijn op welk moment? Het is enorm waardevol dat de AWTI daar nu concrete handvatten voor aanreikt.”*

De matrix is niet alleen een beleidsinstrument, maar ook een uitnodiging aan overheden om transitie systemisch en doelgericht aan te pakken. Tot nu toe zien we vaak versnipperde beleidsinterventies – subsidies, pilots of losse regelgeving – zonder samenhang of timing. Met deze matrix kunnen beleidsmakers fasegericht werken: welk instrument is wanneer nodig, en met welk doel?

Dit punt wordt benadrukt door Lucas Simons, oprichter NewForesight en co auteur van het TransMissie-model *“In elke transitie is de kernvraag: wie moet wat doen wanneer? De overheid is daarbij vaak één van de belangrijkste, maar ook vaak één van de minst begrepen actoren. De beleidsmix-matrix van de AWTI geeft expliciet en praktisch inzicht in hoe die rol van de overheid in het versnellen van transitie effectief en efficiënt kan worden ingevuld.”*

De hoop is dat dit raamwerk breed wordt toegepast in overheidsbeleid, op lokaal, regionaal en nationaal niveau. De matrix helpt beleidsmakers om inzichtvol, doelgericht en adaptief te werk te gaan. Ze past bovendien binnen een bredere verandering in denken over innovatiebeleid: van het optimaliseren van bestaande systemen naar het actief begeleiden van transformatie.

Over de betrokken organisaties:

[AWTI](#) – De Adviesraad voor wetenschap, technologie en innovatie adviseert onafhankelijk regering en parlement over strategisch kennis- en innovatiebeleid. De raad helpt Nederland voor te bereiden op de toekomst door wetenschap en innovatie te verbinden met maatschappelijke uitdagingen.

TransMissie – Een geïntegreerd, actiegericht raamwerk voor het begeleiden van maatschappelijke transitie. Ontwikkeld door **Lucas Simons** (NewForesight), **prof. André Nijhof** (Nyenrode) en **dr. Matthijs Janssen** (Copernicus Instituut). TransMissie biedt houvast bij het systemisch organiseren van opbouw, afbouw en samenwerking tussen actoren in vijf transitiefasen.

NewForesight – Strategisch adviesbureau dat organisaties helpt om transitie systematisch te versnellen richting een duurzame, toekomstbestendige economie. Het TransMissie-model vormt de ruggengraat van hun aanpak.

Copernicus Instituut (Universiteit Utrecht) – Onderzoeksinstituut voor duurzame ontwikkeling dat wetenschappelijke inzichten vertaalt naar maatschappelijke impact, onder meer op het gebied van transitiebeleid.

Nyenrode Business Universiteit – Nederlandse universiteit waar leiderschap, ondernemerschap en maatschappelijke verantwoordelijkheid samenkomen. Prof. dr. André Nijhof onderzoekt hier onder andere duurzaam organiseren en systeemverandering.

Van optimalisatie naar transformatie

<https://www.awti.nl/documenten/2023/12/14/advies-in-dienst-van-de-toekomst---van-optimalisatie-naar-transformatie>

Van optimalisatie naar transformatie - Samenvatting

<https://www.awti.nl/documenten/2023/12/14/advies-in-dienst-van-de-toekomst---van-optimalisatie-naar-transformatie>

Een handreiking voor transformatiegericht beleid

<https://www.awti.nl/documenten/2025/04/08/advies-in-dienst-van-de-toekomst-een-handreiking-voor-transformatiegericht-beleid>

